

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۰۰۸۳

چاپ اول

ISIRI

10083

1st. Edition

راهنمای سیستم‌های کنترل واردات
مواد غذایی

**Guidelines for food import control
systems**

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
تهران - خیابان ولیعصر، ضلع جنوبی میدان ونک، پلاک ۱۲۹۴، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹
تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱
دورنگار: ۸۰۰۸۸۸۷ و ۰۳۰۸۸۸۷۱
کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۱۶۳-۳۱۵۸۵
تلفن: ۸-۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶۱)
دورنگار: ۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶۱)
پیام نگار: standard@isiri.org.ir
وبگاه: www.isiri.org
بخش فروش، تلفن: ۲۸۱۸۹۸۹ (۰۲۶۱)، دورنگار: ۲۸۱۸۷۸۷ (۰۲۶۱)
بها: ۲۵۰۰ ریال

Institute of Standards and Industrial Research of IRAN
Central Office: No.1294 Valiaser Ave. Vanak corner, Tehran, Iran
P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran
Tel: +98 (21) 88879461-5
Fax: +98 (21) 88887080, 88887103
Headquarters: Standard Square, Karaj, Iran
P.O. Box: 31585-163
Tel: +98 (261) 2806031-8
Fax: +98 (261) 2808114
Email: standard@isiri.org.ir
Website: www.isiri.org
Sales Dep.: Tel: +98(261) 2818989, Fax.: +98(261) 2818787
Price:2500 Rls.

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بینالمللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
«راهنمای سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی»

رئیس:

سمت و/ یا نمایندگی
مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد
بیرجند

حسینی، سید علی
(دکترای آموزش فنی و حرفه‌ای)

دبیر:

کارشناس اداره کل استاندارد
و تحقیقات صنعتی خراسان جنوبی

احمدی، سید محمود
(لیسانس صنایع غذایی - کنترل کیفیت)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

عضو هیئت علمی و مدیر پژوهشی
دانشگاه بیرجند

جهانی، مهدی
(دکترای گیاهپزشکی)

کارشناس گمرکات خراسان جنوبی

حاجی حسنی، مریم
(لیسانس حقوق قضایی)

جامعه متخصصین کنترل کیفیت

زرفشان، یلدا
(لیسانس میکروبیولوژی)

مدیرکل اداره استاندارد و تحقیقات
صنعتی خراسان جنوبی

سعادت، علی
(فوق لیسانس برق)

کارشناس اداره نظارت بر مواد غذایی و
دارویی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

شیبانی، بهزاد
(لیسانس علوم تغذیه)

مسئول صادرات و واردات اداره کل
استاندارد و تحقیقات صنعتی خراسان
جنوبی

شیخ‌زاده، محمدحسین
(لیسانس کشاورزی)

معاون فنی اداره کل دامپزشکی
خراسان جنوبی

قربان زاده، محمود
(دکترای دامپزشکی)

معاون اداره کل استاندارد و تحقیقات
صنعتی خراسان جنوبی

مالکی بیرجندی، مهدی
(لیسانس شیمی)

مرکز رشد علم و فن آوری
خراسان جنوبی

واعظی، محمدرضا
(فوق لیسانس فرآوری مواد)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ز	پیش گفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ تعاریف و اصطلاحات
۴	۴ ویژگی‌های عمومی سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی
۸	۵ اجرای سیستم کنترل
۸	۶ نقاط کنترل
۹	۷ اطلاعات درباره مواد غذایی وارداتی
۹	۸ تعداد بازرسی‌ها و آزمون‌های موردنیاز برای مواد غذایی وارداتی
۱۰	۹ نمونه‌برداری و آنالیز
۱۱	۱۰ تصمیمات
۱۱	۱۱ موقعیت‌های اضطراری
۱۲	۱۲ به رسمیت شناختن کنترل صادرات
۱۳	۱۳ تبادل اطلاعات
۱۴	۱۴ سایر ملاحظات
۱۴	۱۵ مستندسازی سیستم
۱۴	۱۶ بازرسان آموزش دیده
۱۵	۱۷ تایید سیستم
۱۶	۱۸ پیوست الف (اطلاعاتی) اصول و دستورالعمل‌هایی برای بازرسی مواد غذایی وارداتی، برپایه ریسک

پیش‌گفتار

استاندارد " راهنمای سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی " که پیش‌نویس آن در کمیسیون های مربوط تحقیقات صنعتی ایران / تهیه و تدوین شده و در ششصد و هشتاد و ششمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خوراک و فرآورده‌های کشاورزی مورخ ۸۶/۱۲/۱ مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و ماخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:
(CAC/GL 47:2003,REV.1-2006) Guidelines for food import control systems

راهنمای سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد فراهم آوردن چهارچوبی برای طراحی و اجرای یک سیستم کنترل واردات به منظور حمایت از مصرف‌کننده و تسهیل انجام فعالیت‌های تجاری منصفانه درباره مواد غذایی وارداتی در مواردی که موانع فنی غیر موجه و غیر قانونی در امر تجارت وجود ندارد می‌باشد.

۲ مراجع الزامی

مدارک زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد به آنها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می‌شود در مورد مراجع دارای تاریخ چاپ و/یا تجدید نظر، اصلاحیه‌ها و تجدید نظرهای بعدی این مدارک مورد نظر نیست. معهذاً بهتر است کاربران ذینفع این استاندارد امکان کاربرد آخرین اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای مدارک الزامی زیر را مورد بررسی قرار دهند. در مورد مراجع بدون تاریخ چاپ و/یا تجدیدنظر آن مدارک الزامی ارجاع داده شده مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربران این استاندارد الزامی است :

- 2-1 Principles for Food Import and Export Inspection and Certification (CAC/GL 20-1995)
- 2-2 Guidelines for the Design, Operation, Assessment and Accreditation of food Import and Export Inspection and Certification Systems (CAC/GL 26-1997)
- 2-3 Generic Official Certificate Formats and the Production and Issuance of Certificates (CAC/GL 38-2001)
- 2-4 Guidelines for the Exchange of Information Between Countries on Rejections of Imported food (CAC/GL 25-1997)
- 2-5 Guidelines for the Exchange of Information in Food Control Emergency Situation (CAC/GL 19-1995)
- 2-6 Guidelines for the Development of Equivalence Agreement Regarding Food Import and Export Inspection and Certification Systems (CAC/GL 34-1999)

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر بکار می‌رود.

۱-۳

سطح قابل قبول حفاظت^۱

سطحی است که از سوی مراجع قانونی و ذیصلاح کشور^۲ که فعالیت‌های بهداشتی را در راستای حفاظت از زندگی یا سلامت انسان در قلمرو خود انجام می‌دهد، مورد قبول باشد. این تعریف ممکن است به سطح قابل پذیرش ریسک نیز نسبت داده شود.

۲-۳

ممیزی^۳

سنجش سیستماتیک و مستقل از نظر عملکرد که به منظور تعیین مطابقت فعالیت‌ها و نتایج مربوطه با اهداف، طراحی شده است.

۳-۳

صدور گواهی^۴

روش اجرائی است که از سوی نهادهای رسمی صدور گواهی یا نهادهای رسمی شناخته شده انجام شده و تایید می‌کند که مواد غذایی یا سیستم‌های کنترل مواد غذایی با الزامات مورد نظر مطابقت دارند. صدور گواهینامه مواد غذایی ممکن است بر اساس طیفی از بازرسی‌ها شامل بازرسی پیوسته در زمان تولید، ممیزی تضمین کیفیت^۵ و آزمون محصولات نهایی باشد.

۴-۳

بازرسی^۶

عبارتست از آزمون مواد غذایی یا سیستم‌هایی برای کنترل مواد خام، مراحل تولید، شبکه توزیع مواد غذایی که شامل آزمون مواد درحین تولید و محصول نهایی برای تایید مطابقت آنها با الزامات می‌باشد.

---

^۱ Appropriate Level of Protection (ALOP)

^۲ مرجع قانونی و ذیصلاح کشور در حال حاضر وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی می‌باشد

^۳ Audit

^۴ Certification

^۵ Quality assurance

^۶ Inspection

۵-۳

قوانین^۱

شامل یک سری مقررات، الزامات و روش‌های اجرایی است که توسط مراجع قانونی و ذیصلاح در رابطه با مواد غذایی و برای حفاظت از بهداشت عمومی^۲ و حمایت از مصرف‌کننده و شرایط تجارت منصفانه^۳ صادر می‌شود.

۶-۳

کارشناس ذیصلاح^۴

یک فرد باتجربه و آموزش دیده که قانوناً در این کار و در چهارچوب مقررات و موازین ذیربط مجاز به فعالیت می‌باشد.

۷-۳

تایید صلاحیت رسمی^۵

اقدامی است که از سوی نماینده دولت با اختیارات رسمی، واحد ارزیاب یا تایید کننده صلاحیت را به منظور فراهم آوردن سرویس‌های ارزیابی و تایید صلاحیت، تایید می‌نماید.

۸-۳

سیستم‌های رسمی بازرسی و صدور گواهی^۶

سیستم‌هایی هستند که توسط نماینده دولت اداره می‌شوند و صلاحیت قانونی جهت نظارت و اجرا یا هر دو را دارند.

۹-۳

سیستم‌های تایید شده رسمی بازرسی و صدور گواهی^۷

سیستم‌هایی هستند که صلاحیت آنها به طور رسمی توسط نماینده دولت که اختیارات لازم را دارد، تایید شده است.

---

1 Legislation
2 Public health
3 Fair trading
4 Competent authorities
5 Official accreditation
6 Official Inspection systems and official certification systems
7 Officially recognized inspection systems and officially recognized certification systems

۱۰-۳

الزامات^۱

ضوابطی هستند که توسط مراجع قانونی و ذیصلاح در رابطه با تجارت مواد غذایی تنظیم شده و حفاظت از بهداشت عمومی، حمایت از مصرف‌کننده و انجام تجارت منصفانه را شامل می‌شود.

۱۱-۳

ارزیابی ریسک^۲

یک روش اجرایی علمی شامل مراحل شناسایی مخاطره^۳، توصیف مخاطره^۴، ارزیابی راه‌های در معرض خطر خطر قرار گرفتن^۵ و توصیف ریسک^۶ می‌باشد.

۱۲-۳

آنالیز ریسک^۷

یک روش اجرایی شامل سه مرحله ارزیابی ریسک، مدیریت ریسک و اطلاع‌رسانی در مورد ریسک^۸ می‌باشد.

۴

ویژگی‌های عمومی سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی

سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی باید ویژگی‌های اصلی زیر را دارا باشد:

۱-۴ الزامات مورد نظر برای مواد غذایی وارداتی باید متناسب با ویژگی‌های مواد غذایی داخلی باشد.

۱-۱-۴ الزامات معمولاً بصورت استانداردهای نهایی با حدود قابل قبول مشخص و روش‌های نمونه برداری متمم می‌باشد. این الزامات ممکن است شامل استانداردها، روش‌های نمونه برداری، کنترل فرآیند، شرایط تولید، حمل و نقل، انبارداری و یا تلفیقی از این موارد باشد.

۲-۱-۴ گستردگی و میزان سخت‌گیری الزاماتی که در شرایط خاص بکار برده می‌شوند باید متناسب با ریسک باشد. با توجه به این که ریسک از یک منبع به منبع دیگر متفاوت بوده و این تفاوت به واسطه

---

1 Requirements
2 Risk assessment
3 Hazard identification
4 Hazard characterisation
5 Exposure assessment
6 Risk characterisation
7 Risk analysis
8 Risk communication

فاکتورهایی مانند موقعیت های خاص یا مشابه در ناحیه مبداء، نوع تکنولوژی استفاده شده، سوابق قانونمندی^۱ و آزمون ویژگی های مربوطه از نمونه های محصولات در نقطه ورود می باشد.

۳-۱-۴ تا آنجا که امکان پذیر است باید الزامات برای مواد غذایی وارداتی و داخلی یکسان اعمال شود. جائیکه الزامات داخلی شامل کنترل فرآیند هایی از قبیل عملیات خوب ساخت^۲ می باشد. برآورده شدن الزامات ممکن است از طریق ممیزی بازرسی مرتبط^۳ و سیستم های صدور گواهی و بطور شایسته تسهیلات و روش های اجرایی در کشور صادرکننده برآورد، تعیین و یا بطور یکسان تایید شود.

۲-۴ وظایف و مسئولیت های کارشناس یا کارشناسان ذیصلاح بطور واضح و روشن تعریف شده باشد.

۱-۲-۴ وظایف و مسئولیت های کارشناسان، شامل بازرسی مواد غذایی وارداتی در نقطه ورود آن، در طول انبارداری و پخش یا در محل فروش آن، باید بطور واضح مشخص شده باشد. از انجام بازرسی های متعدد و آزمون های تکراری برای نمونه های یکسان و از محموله های یکسان تا آنجا که امکان پذیر است پرهیز شود.

۲-۲-۴ برخی کشورها، مانند کشورهایی که عضو یک گروه اقتصادی منطقه ای هستند ممکن است کنترل-های اعمال شده توسط کشور دیگر برای آنها قابل قبول باشد. در این گونه موارد باید عملکرد، مسئولیت ها و روش های اجرایی اعمال شده توسط کشوری که کنترل مواد غذایی وارداتی را انجام می دهد برای کارشناسان امر در کشور مقصد نهایی واضح و روشن باشد تا امکان برقراری یک سیستم کنترل واردات کارا و شفاف فراهم آید.

۳-۲-۴ در مواردی که کارشناسان یک کشور واردکننده ارگان سومی را به عنوان نهاد تایید شده رسمی بازرسی و یا نهاد رسمی شناخته شده صدور گواهی، بعنوان مجری کنترل می پذیرند، این گونه توافقات باید مطابق بند ۸ استاندارد "CAC/GL26-1997" انجام گیرد. حوزه عملکرد این ارگان می تواند شامل موارد زیر باشد:

۱-۳-۲-۴ نمونه برداری از محموله.

۲-۳-۲-۴ آنالیز نمونه ها.

۳-۳-۲-۴ ارزیابی سیستم تضمین کیفیت یا بخش هایی از آن که ممکن است توسط کشور واردکننده به منظور هماهنگی و مطابقت با الزامات رسمی اجرا شود.

۳-۴ قوانین و روش های کاربردی واضح و روشن باشد.

---

1 Compliance history

2 Good manufacturing practices (GMP)

3 Relevant inspection

۱-۳-۴ هدف از قوانین، تعیین مرجع قانونی و ذیصلاحی برای اجرای یک سیستم کنترل واردات مواد غذایی می‌باشد. وجود این چهار چوب قانونی، امکان اجرای کارشناسی‌های کارآمد و روش‌های اجرایی به منظور اثبات مطابقت محصولات وارداتی با الزامات را فراهم می‌آورد.

۲-۳-۴ قانون باید برای کارشناس ذیصلاح حوزه‌های عملکرد زیر را فراهم آورد.

۱-۲-۳-۴ انتخاب مسئولین ذیصلاح.

۲-۲-۳-۴ ضرورت آگاهی قبلی^۱ از واردات یک محموله مواد غذایی.

۳-۲-۳-۴ ضرورت مستند سازی.

۴-۲-۳-۴ بازرسی که شامل اجازه ورود به کشور وارد کننده، آزمون فیزیکی مواد غذایی و بسته‌بندی آن، جمع‌آوری نمونه‌ها و شروع آزمون‌های تجزیه‌ای، بازرسی مستندات ارائه شده توسط کارشناسان کشور صادر کننده، فرد وارد کننده یا صادر کننده و تائید مطابقت ویژگی‌های محصول با مستندات ارائه شده می‌باشد.

۵-۲-۳-۴ بکارگیری الگوهای نمونه‌برداری بر پایه ریسک^۲، بررسی سوابق قانونی مواد غذایی خاص، بررسی تاریخ اعتبار گواهی‌های همراه محموله و سایر اطلاعات مربوطه.

۶-۲-۳-۴ اعمال هزینه‌های بازرسی محموله‌ها و آزمون نمونه‌ها.

۷-۲-۳-۴ شناسایی آزمایشگاه‌های مورد تایید^۳ جهت صدور گواهی برای آزمایشگاه‌ها.

۸-۲-۳-۴ پذیرش، برگشت^۴، توقیف^۵، معدوم^۶، صدور حکم معدوم کردن، دستور اصلاح کردن^۷، عمل‌آوری کردن، صدور مجدد یا برگشت محموله به کشور صادر کننده و تعیین اینکه محموله مصرف غذایی ندارد.

۹-۲-۳-۴ امکان بازگرداندن محموله پس از واردات.

۱۰-۲-۳-۴ کنترل محموله‌ها در طول مدت حمل و نقل داخلی یا در طول مدت انبارداری تا قبل از اینکه صحت واردات مشخص شود، ادامه داشته باشد.

۱۱-۲-۳-۴ در صورتیکه برخی از الزامات خاص برآورده نشود، اقدامات اجرایی یا قضایی اعمال شود.

۳-۳-۴ علاوه بر موارد فوق قانون ممکن است پیش‌بینی انجام موارد زیر را فراهم آورد:

۱-۳-۳-۴ صدور گواهی و یا ثبت نام از وارد کننده‌ها.

۲-۳-۳-۴ به رسمیت شناختن سیستم‌های تعیین صلاحیتی (تصدیقی)^۸ که توسط واردکننده‌ها بکار برده می‌شود.

۳-۳-۳-۴ روش درخواست تجدید نظر درباره عملکرد مسئولین.

۴-۳-۳-۴ ارزیابی سیستم کنترلی کشور صادر کننده.

۵-۳-۳-۴ توافق در خصوص نحوه بازرسی و صدور گواهی با کارشناسان ذیصلاح کشورهای صادرکننده.

---

1 Prior notification
 2 Risk based sampling
 3 Accredited laboratories
 4 Reject
 5 detain
 6 destroy
 7 reconditioning
 8 Verification systems

۴-۴ اولویت حمایت از مصرف‌کننده

در طراحی و اجرای سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی باید حفاظت از سلامت مصرف‌کننده و تضمین شرایط منصفانه تجارت مواد غذایی بر مسائل اقتصادی و سایر جنبه‌های تجاری تقدم داشته باشد.

۴-۵ کشور واردکننده برای به رسمیت شناختن سیستم کنترل مواد غذایی که توسط کارشناسان ذیصلاح کشور صادرکننده اعمال شده، آمادگی داشته باشد.

۴-۵-۱ سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی باید امکان مناسبی را برای به رسمیت شناختن سیستم کنترلی که توسط کارشناسان کشور صادرکننده اعمال شده، فراهم آورد. کشورهای واردکننده می‌توانند کنترل ایمنی مواد غذایی یک کشور صادرکننده را از چند طریق که ورود کالا را تسهیل می‌کند به رسمیت بشناسند. که این موارد شامل استفاده از تفاهم‌نامه‌ها^۱، توافقات رسمی مورد تایید طرفین^۲ یا معادل آن و به رسمیت شناختن یک طرفه^۳ می‌باشد. این‌گونه به رسمیت شناختن در جای جای مناسب باید شامل کنترل‌هایی باشد که در حین تولید، عمل‌آوری، واردات، فرآیند کردن، انبارداری و حمل و نقل فرآورده‌های غذایی اعمال شده‌اند و همچنین باید شامل تایید سیستم کنترلی باشد که در صادرات مواد غذایی بکار گرفته شده است.

۴-۶ اجرای یکنواخت و ملی سیستم

۴-۶-۱ یکپارچگی روش‌های کاربردی دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. برنامه‌ها و راهنماهای آموزشی باید به منظور اطمینان از اجرای یکپارچه در تمام نقاط ورودی و توسط تمام بازرس‌ها، تدوین شود.

۴-۶-۷ اجرای سیستم به گونه‌ای باشد که سطح حفاظت حاصله متناسب با حفاظت اعمال شده در مورد مواد غذایی داخلی باشد.

۴-۶-۱ از آنجا که یک کشور واردکننده امکان نظارت مستقیم بر کنترل‌های بکار رفته برای تولید مواد غذایی در کشور دیگر را ندارد، ممکن است تفاوتی در روش‌های کنترل مواد غذایی داخلی و وارداتی وجود داشته باشد. برخی از تفاوت‌ها قابل توجیه بوده که برای اطمینان از مطابقت سطح حفاظت اعمال شده برای مواد غذایی داخلی و وارداتی، ضروری می‌باشد.

---

1 Memoranda of understanding
2 Mutual recognition agreements
3 Unilateral recognition

اجرای سیستم کنترل

روش‌های کاربردی باید به گونه‌ای تدوین و اجرا شوند که تاخیرهای بی‌مورد در نقطه یا نقاط ورودی (بدون به خطر انداختن اثرات سیستم در تامین الزامات) کاهش یابد. اجرای این روش‌ها باید امکان انجام فاکتورهایی که در این بخش آمده و نیز امکان به رسمیت شناختن ضمانت‌ها در مبدأ^۱ را که شامل انجام کنترل‌ها در کشور صادر کننده می‌باشد، شامل شود.

نقاط کنترل

۱-۶ کنترل مواد غذایی وارداتی توسط کشور وارد کننده می‌تواند در یک یا چند نقطه به شرح زیر انجام گیرد.

۱-۱-۶ در نقطه مبدا با هماهنگی کشور صادر کننده.

۲-۱-۶ در نقطه ورودی به کشور مقصد.

۳-۱-۶ عمل‌آوری بیشتر فرآورده.

۴-۱-۶ حمل و نقل و پخش.

۵-۱-۶ انبارداری.

۶-۱-۶ فروش (خرده فروشی یا عمده فروشی).

۲-۶ کشور وارد کننده می‌تواند کنترل‌های اعمال شده از سوی کشور صادرکننده را به رسمیت بشناسد. کنترل‌های اعمال شده توسط کشور صادرکننده در حین تولید و جابجایی مواد غذایی باید با هدف تشخیص و تصحیح مشکلات در زمان و مکان وقوع آنها، مورد توجه قرار گیرد. این امر ترجیحاً قبل از برگشت پرهزینه مواد غذایی توزیع شده، اعمال گردد.

۳-۶ تاییدیه مقدماتی قبل از ارسال^۲ یک روش مناسب برای تضمین مطابقت با الزامات می‌باشد. مانند فرآورده‌های گران‌قیمت بسته‌بندی شده در حجم زیاد که اگر باز شده و نمونه‌برداری از آن انجام گیرد به طور حتم دچار آسیب جدی خواهند شد. و یا برای فرآورده‌هایی که به جهت ایمنی و کیفی نیاز است که هر چه سریع‌تر وضعیت آنها مشخص گردد.

۴-۶ اگر سیستم بازرسی شامل تایید مقدماتی قبل از ارسال باشد، صلاحیت اجرای این امر باید مشخص و روش‌ها تعیین گردد. کارشناسان ذیصلاح کشور واردکننده ممکن است تایید قبلی را از طریق سیستم رسمی صدور گواهی کشور صادرکننده و یا از طریق یک ارگان سوم صدور گواهی که برای تعیین معیارها فعالیت

¹ Guarantees at origin

² Pre-shipment clearance

می‌کند، انجام دهند. تاییدیه مقدماتی قبل از ارسال باید بر اساس نتایج حاصل از بررسی مستندات محموله‌ها باشد.

۷

اطلاعات درباره مواد غذایی وارداتی

۱-۷ کارایی سیستم کنترل در اجرای یک کنترل موثر وابسته به اطلاعات مربوط به محموله‌های وارداتی می‌باشد. جزئیاتی را که می‌توان درباره محموله کالاها به دست آورد شامل موارد زیر است:

۱-۱-۷ تاریخ و محل ورود کالا.

۲-۱-۷ نحوه حمل و نقل کالا.

۳-۱-۷ توضیحات جامع درباره کالا (این توضیحات می‌تواند شامل معرفی محصول، مقدار آن، روش‌های نگهداری محصول، کشور مبدا (تولید کننده)، کشور صادرکننده، علائم آگاهی دهنده مثل علائم معرفی-کننده بهر، شماره پلمپ کالا و .....) باشد.

۴-۱-۷ نام و نشانی واردکننده و صادرکننده.

۵-۱-۷ شماره ثبت تولیدکننده یا عمل‌آوری کننده محصول.

۶-۱-۷ مقصد^۱.

۷-۱-۷ سایر اطلاعات.

۸

تعداد بازرسی‌ها و آزمون‌های مورد نیاز برای مواد غذایی وارداتی

۱-۸ ماهیت و تعداد بازرسی‌ها، نمونه‌برداری و آزمون مواد غذایی وارداتی باید بر اساس میزان ریسک آن برای سلامتی مصرف کننده و ایمنی محصول، محل تولید و سوابق آن در خصوص میزان مطابقت آن با الزامات و سایر اطلاعات لازم انجام گیرد.

۲-۸ برنامه کنترلی باید برای شناسایی فاکتورهای زیر طراحی شود:

۱-۲-۸ ریسکی که از طریق خود محصول و یا بسته بندی آن سلامت مصرف کننده را تهدید می‌کند.

۲-۲-۸ احتمال عدم مطابقت با الزامات.

۳-۲-۸ گروه مصرف کننده هدف.

۴-۲-۸ میزان و ماهیت هر فرآیند اضافه‌ای که در مورد فرآورده انجام می‌گیرد.

۵-۲-۸ سیستم بازرسی و صدور گواهی ماده غذایی در کشور صادر کننده، وجود هر مورد مشابه توافقات دو طرفه و سایر توافقات تجاری.

---

¹ destination

۸-۲-۶ سوابق روشن تولیدکنندگان، فرآیندکنندگان، صادرکنندگان، واردکنندگان و پخش کنندگان فرآورده
۸-۳ بررسی‌های فیزیکی فرآورده‌های وارداتی ترجیحاً باید با بکارگیری روش‌های نمونه‌برداری آماری، امکان
مناسبی را برای بررسی میزان مطابقت فرآورده با الزامات موردنظر کشور واردکننده فراهم آورد. و در مواردی
که محصول وارداتی می‌خواهد به کشور دیگری صادر شود باید با الزامات مورد نظر کشور مقصد نهایی
مطابقت داشته و همه الزامات در گواهی مربوط به صادرات مجدد کالا مشخص شده باشد.
روش‌های بازرسی باید به گونه‌ای تدوین شود که شامل تعداد مشخص نمونه‌برداری و یا میزان سخت‌گیری
بازرسی برای فرآورده‌هایی که مجدداً صادر شده است، باشد.

۸-۴ تعداد نمونه‌برداری از محصولات به‌دست آمده از منابعی که سوابقی از مطابقت آنها وجود ندارد و یا
سابقه میزان مقبولیت آنها اندک است، نسبت به محصولات که دارای سوابق مشخص مطابقت با الزامات
هستند، ممکن است به نسبت بیشتری انجام گیرد. روش نمونه‌برداری امکان ایجاد سابقه‌ای از میزان
مقبولیت (پذیرش) فرآورده فراهم می‌آورد. نمونه‌برداری از مواد غذایی ارائه شده از سوی واردکننده یا
تولیدکننده‌ای که دارای سوابق ضعیف می‌باشد باید با دقت و سخت‌گیری بیشتری انجام گیرد. در این‌گونه
موارد ممکن است نیاز باشد که تمامی محموله‌ها بطور فیزیکی مورد بازرسی قرار گیرند تا آنجا که تعداد
متوالی مشخصی از محموله‌ها با الزامات مورد نظر مطابقت داشته باشند. و یا به طریق دیگر روش بازرسی می-
تواند به‌طور خودکار فرآورده‌های ارائه شده از سوی تولیدکنندگانی که دارای سوابق ضعیف هستند را توقیف
کند.

وارد کننده ممکن است ملزم شود که به منظور تایید مطابقت هر محموله با الزامات مورد نظر، آزمایشاتی را
در آزمایشگاه‌های رسمی شناخته شده دارای گواهی و یا آزمایشگاه‌هایی که از سوی کارشناسان ذیصلاح
معرفی شده‌اند، انجام دهد تا به یک نسبت آماری قابل قبول برسد.

۹

نمونه برداری و آنالیز

۹-۱ سیستم بازرسی باید بر اساس طرح‌های نمونه‌برداری ارائه شده از سوی کدکس برای فرآورده‌های خاص
یا ترکیب آلاینده احتمالی انجام گیرد. در مواردیکه طرح ارائه شده‌ای از سوی کدکس موجود نباشد، روش
کار باید براساس روش‌های بین المللی پذیرفته شده و یا بر پایه روش‌های علمی نمونه‌برداری انجام گیرد.
۹-۲ روش‌های آنالیز استاندارد معتبر بین المللی یا روش‌هایی که از طریق توافقات بین المللی تایید شده‌اند
باید مورد استفاده قرارگیرد. این آنالیزها باید در آزمایشگاه‌های رسمی یا آزمایشگاه‌های تایید شده رسمی
انجام گیرد.

تصمیمات

۱-۱۰ ضوابط تصمیم‌گیری باید به دور از پیش‌داوری، به گونه‌ای فراهم آید که موارد زیر را در مورد محموله مشخص سازد:

۱-۱-۱۰ پذیرش محموله.

۲-۱-۱۰ پذیرش محموله پس از بازرسی یا اثبات مطابقت فرآورده با الزامات مورد نظر.

۳-۱-۱۰ ترخیص محموله‌های نامناسب پس از اینکه اقدامات اصلاحی در مورد آن‌ها انجام گرفته باشد.

۴-۱-۱۰ عدم پذیرش محموله و هدایت فرآورده برای مصارف غیر از مصرف انسان.

۵-۱-۱۰ عدم پذیرش محموله و بازگرداندن آن به کشور صادر کننده با هزینه صادر کننده.

۶-۱-۱۰ عدم پذیرش محموله همراه با صدور دستور معدوم کردن آن.

۲-۱۰ نتایج حاصل از بازرسی و در صورت نیاز نتایج آنالیز آزمایشگاهی باید با دقت مورد بررسی قرار گیرد تا در خصوص پذیرش یا عدم پذیرش یک محموله تصمیم‌گیری شود. سیستم بازرسی باید دارای ضوابطی برای تصمیم‌گیری در شرایطی که نتایج لب مرزی هستند و یا تنها برخی از بهرهای محموله با الزامات مطابقت دارند، نیز باشد. همچنین این روش ممکن است شامل آزمون و سنجش‌های بیشتری در مورد محموله‌هایی که دارای سوابق روشن قبلی نیز هستند، باشد.

۳-۱۰ سیستم باید دارای ابزار رسمی برای تصمیم‌گیری در خصوص وضعیت محموله باشد. باید روش روشنی برای بازنگری تصمیمات رسمی گرفته شده درباره محموله در سیستم وجود داشته باشد. اگر یک ماده غذایی به علت عدم مطابقت با استاندارد ملی کشور واردکننده پذیرفته نشود ولی با استاندارد بین‌المللی مطابقت داشته باشد در این صورت باید امکان پس گرفتن محموله برگشتی مدنظر قرار گیرد.

موقعیت‌های اضطراری

۱-۱۱ کارشناسان ذیصلاح باید روش اجرایی را در اختیار داشته باشند که بتواند پاسخ مناسبی برای موقعیت‌های اضطراری فراهم آورد.

این امر می‌تواند شامل توقیف محصولات مشکوک در لحظه ورود و روش بازخوانی محصولات مشکوک که قبلاً تایید شده‌اند باشد که در صورت مناسب بودن، مشکل فوراً به ارگان‌های بین‌المللی گزارش شده و اقدامات لازم انجام گیرد.

۲-۱۱ اگر کارشناسان کنترل مواد غذایی در کشورهای واردکننده در حین کنترل خود مشکلاتی را کشف کردند که یک موقعیت اضطراری کنترل مواد غذایی را می‌طلبد باید کشور صادر کننده را بلافاصله از طریق وسایل ارتباطی از راه دور مطلع سازند.

به رسمیت شناختن کنترل‌های صادرات

۱-۱۲ بر اساس بند ۴-۵ این استاندارد، کشور واردکننده باید شرایطی را فراهم آورد تا سیستم‌های کنترل کشور صادر کننده در مواردی که سطح حفاظتی متناسب با حفاظت کشور وارد کننده را فراهم می‌آورند به رسمیت شناخته شوند.

در این رابطه کشور واردکننده باید موارد زیر را فراهم آورد:

۱-۱۲-۱ روش‌های اجرایی برای ارزیابی سیستم‌های کشور صادرکننده مطابق با پیوست استاندارد راهنمای طراحی، اجرا، ارزیابی و تایید صلاحیت سیستم‌های بازرسی و صدور گواهی واردات و صادرات مواد غذایی "CAC/GL 26-1997" را فراهم آورد.

۱-۱۲-۲ دامنه کاربرد توافق مورد بررسی قرار گیرد. مثلاً مشخص شود که آیا توافق حاصله تمام مواد غذایی را در بر می‌گیرد و یا محدود به کالاهای خاص یا تولید کنندگان خاص می‌باشد.

۱-۱۲-۳ روش‌های اجرایی روشنی به منظور تامین سطح مناسب حفاظت در مواردی که دامنه توافقات از سوی کشور صادر کننده محدود شده است فراهم آید.

۱-۱۲-۴ کنترل‌های اعمال شده بر امر صادرات به رسمیت شناخته شوند تا از انجام بازرسی‌های روزمره خودداری شود.

۱-۱۲-۵ اجرای روش‌های اجرایی تاییدی، مانند نمونه‌برداری تصادفی و آنالیز نمونه‌ها به محض ورود آنها مطابق منابع معرفی شده در بند یادآوری و پیوست استاندارد "CAC/GI 26-1997" در رابطه با تامین و تایید سیستم‌های صدور گواهی برای مواد غذایی تجارتي.

۱-۱۲-۶ مشخص گردد در مواردی که یک روش مورد توافق هر دو گروه می‌باشد ضرورتی وجود ندارد که به وجود گواهی‌ها یا مستندات محموله‌های خاص بسنده شود.

۱-۱۲-۲ مراجع قانونی و ذیصلاح کشور واردکننده ممکن است توافقاتی را درخصوص صدور گواهی با نهادهای رسمی صدور گواهی و یا نهادهای رسمی تایید شده صدور گواهی با هدف تضمین برآورده شدن الزامات فراهم آورند. برخی از این گونه توافقات ممکن است ارزش خاصی را دارا باشند. زیرا دسترسی محدود به تسهیلات ویژه مثل آزمایشگاه‌ها یا سیستم‌های ردیابی محموله وجود دارد.

تبادل اطلاعات

۱-۱۳ سیستم‌های واردات مواد غذایی شامل اطلاعاتی است که بین کارشناسان کشورهای صادرکننده و واردکننده مبادله می‌شوند. این اطلاعات ممکن است شامل موارد زیر باشد:

۱-۱-۱۳ الزامات سیستم‌های کنترل مواد غذایی.

۲-۱-۱۳ نسخه گواهی که بر مطابقت یک محموله خاص با الزامات مورد نظر دلالت دارد.

۳-۱-۱۳ داده‌ها یا گواهی‌های الکترونیکی که مورد قبول اعضا می‌باشد.

۴-۱-۱۳ جزئیاتی در باره محموله‌های مواد غذایی برگشت داده شده مانند معدوم کردن، صادرات مجدد، فرآیند کردن و اصلاح کردن محموله یا ارسال محموله برای استفاده غیر از خوراک انسان.

۵-۱-۱۳ لیست مستندات یا تسهیلاتی که با الزامات کشور وارد کننده مطابقت دارد.

۲-۱۳ هر گونه تغییر در توافق‌نامه‌های واردات^۱ شامل ویژگی‌هایی که ممکن است بر تجارت تاثیرگذار باشند و باید فوراً به طرفین امر تجارت گزارش شوند و فاصله زمانی قابل قبولی بین انتشار قوانین و اعمال آنها وجود داشته باشد.

سایر ملاحظات

۱-۱۴ مراجع قانونی و ذیصلاح ممکن است تنظیم توافقات جایگزین را به جای بازرسی‌های دوره‌ای مورد بررسی قرار دهند. این موارد ممکن است شامل توافقاتی باشند که کارشناسان، کنترل‌هایی را که وارد کننده در مورد تامین‌کننده و روش‌های اعمال شده برای تبعیت تامین‌کننده از الزامات انجام می‌دهد، مورد بررسی قرار دهند. سایر توافقات ممکن است شامل نمونه‌برداری از محصول بعنوان یک ممیزی، تا یک بازرسی دوره-ای باشد.

۲-۱۴ مراجع قانونی و ذیصلاح ممکن است طراحی سیستمی را مورد بررسی قرار دهند که در آن ثبت نام از وارد کننده‌ها ضروری باشد. مزایای این روش این است که واردکننده و صادرکننده با مسئولیت‌های خود و روش‌های تضمین مطابقت مواد غذایی وارداتی با الزامات مورد نظر، آشنا می‌شوند.

۳-۱۴ در صورت وجود یک سیستم ثبت فرآورده و یا اجرای آن، باید استدلال روشنی برای ثبت این فرآورده‌ها (مثل الگوهای مشخص و مستند ایمنی مواد غذایی) موجود باشد. این سیستم‌های ثبت باید در مورد فرآورده‌های وارداتی و داخلی به شکل یکسانی عمل کنند.

---

¹ Import protocols

مستند سازی سیستم^۱

- ۱-۱۵ یک سیستم کنترل واردات مواد غذایی باید بطور کامل مستند سازی شود. این مستندات شامل توضیح دامنه کاربرد و اجرای سیستم، مسئولیت‌ها و فعالیت‌های کارکنان می‌باشد بطوریکه تمامی گروه‌هایی که با این سیستم سر و کار دارند به‌طور دقیق بدانند که چه انتظاراتی از آنها وجود دارد.
- ۲-۱۵ مستندات یک سیستم کنترل واردات مواد غذایی باید شامل موارد زیر باشد:
- ۱-۲-۱۵ یک چارت سازمانی از سیستم بازرسی شامل موقعیت جغرافیایی و نقش هر مرحله از سلسله مراتب.
- ۲-۲-۱۵ وظایف شغلی.^۲
- ۳-۲-۱۵ روش‌های اجرایی شامل روش‌های نمونه‌برداری، بازرسی و آزمون.
- ۴-۲-۱۵ الزامات و قوانین مرتبط با مواد غذایی وارداتی.
- ۵-۲-۱۵ ارتباطات مهم.^۳
- ۶-۲-۱۵ اطلاعات مرتبط با آلودگی مواد غذایی و بازرسی آنها.
- ۶-۲-۱۵ اطلاعات مربوطه برای آموزش کارکنان.

بازرسان آموزش دیده

- ۱-۱۶ داشتن نیروهای بازرسی به تعداد کافی، قابل‌اعتماد، آموزش‌دیده و سازماندهی شده با زیر ساخت‌های حمایتی برای اجرای یک سیستم کنترل واردات مواد غذایی ضروری می‌باشد.
- برای اجرای مداوم الزامات توسط بازرسان در سیستم کنترل واردات مواد غذایی باید آموزش، ارتباطات و عوامل سرپرستی، سازماندهی شوند.
- ۲-۱۶ در مواردی که ارگان سومی توسط کارشناسان کشور وارد کننده برای بازرسی در نظر گرفته می‌شود. شرایط این کارشناسان باید حداقل در سطح کارشناسان مورد تأییدی که فعالیت‌های مشابهی را ارائه می‌دهند، باشد.
- ۳-۱۶ مراجع قانونی و ذیصلاح کشور واردکننده که مسئول ارزیابی سیستم‌های کنترل مواد غذایی کشور صادر کننده هستند باید پرسنلی کارا، باتجربه و آموزش دیده را برای کنترل مواد غذایی داخلی انتخاب کنند.

---

¹ Documenting the system
² Job functions
³ Important contacts

تأیید سیستم

۱۷-۱ تأیید سیستم باید مطابق بند ۹ استاندارد راهنمای سیستم‌های طراحی، اجرا، ارزیابی و تأیید واردات و صادرات مواد غذایی و صدور گواهی "CAC/GI26-1997" انجام گیرد و سیستم کنترل واردات مواد غذایی باید بطور مستقل و براساس یک مبنای منظم مورد ارزیابی قرار گیرد.

یادآوری - منابع زیر اطلاعات مفیدی را برای طراحی و بازنگری سیستم‌های کنترل واردات مواد غذایی فراهم می‌آورد.

الف - راهنمای کنترل کیفیت مواد غذایی (سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل)

ب - بازرسی مواد غذایی وارداتی (نشریه غذا و تغذیه ۱۴ و ۱۵ سال ۱۹۹۳)

ج - راهنمای بازرسی مواد غذایی وارداتی سال ۱۹۹۲ (سازمان بهداشت جهانی سازمان منطقه‌ای غرب اقیانوس آرام برنامه ریزی زیست محیطی و علوم کاربردی)

پیوست الف

(اطلاعاتی)

اصول و دستورالعمل هایی برای بازرسی مواد غذایی وارداتی، بر پایه ریسک^۱

الف-۱

مقدمه

الف-۱-۱ مطالب این پیوست در بند ۲۲ تا ۲۶ استاندارد "CAC/GL43-2003" بطور کامل شرح داده شده است.

الف-۱-۲ اجرای یک برنامه بازرسی بر پایه ریسک برای مواد غذایی وارداتی ابزار کارآمدتری را برای ردیابی ریسک‌های ایمنی غذایی که در ارتباط با مواد غذایی وارداتی هستند فراهم می‌آورد. همچنین مطابقت مواد غذایی وارداتی با الزامات ایمنی مواد غذایی کشور واردکننده را تضمین کرده و این امکان را فراهم می‌آورد تا مواد غذایی که ریسک بالاتری برای سلامتی انسان دارند، مورد توجه بیشتری قرار گیرند.

الف-۱-۳ این سند باید همراه با تمامی دستورالعمل‌های کدکس مورد مطالعه قرار گیرد.

الف-۲

هدف

هدف این پیوست آماده کردن کارشناسان ذیصلاح همراه با اطلاعاتی است که آنها را در طراحی و اجرای برنامه‌های بازرسی بر پایه ریسک‌های ایمنی در مورد مواد غذایی وارداتی کمک نماید.

الف-۳

اصول

اصول زیر برای تدوین و اجرای یک برنامه بازرسی بر پایه ریسک در مورد مواد غذایی بکار می‌رود.

الف-۳-۱ برای تعیین سطح ریسکی که به یک ماده غذایی وارداتی نسبت داده می‌شود، کشور واردکننده باید هر ریسک ایمنی مواد غذایی برای سلامتی انسان را که در ماده غذایی وجود دارد و یا احتمال آن می‌باشد، براساس اطلاعات علمی در دسترس در رابطه با مصرف ماده غذایی مورد ارزیابی قرار دهد.

---

¹ Risk

الف-۳-۲ الزامات یک برنامه بازرسی بر پایه ریسک در مورد مواد غذایی وارداتی باید از طریق یک روش آنالیز ریسک تعیین شده و نباید بطور اختیاری و سلیقه‌ای مورد استفاده قرارگیرد و همچنین نباید باعث ایجاد موانع غیرموجه و یا تاخیرهای غیرضروری در امر تجارت گردد.

الف-۳-۳ ماهیت و تعداد بازرسی‌های یک ماده غذایی وارداتی خاص باید متناسب با سطح ریسکی باشد که به آن نسبت داده می‌شود و باید تمامی فاکتورهای وابسته مورد توجه قرار گیرند.

الف-۳-۴ روش‌های نمونه‌برداری و روش‌های آنالیز باید بر اساس استانداردها و دستورالعمل‌های کدکس باشد. در صورتیکه این روش‌ها موجود نباشد باید برنامه‌های علمی یا طرح‌های بین‌المللی پذیرفته شده که به لحاظ کاربردی عملی هستند، مبنای کار قرار گیرد.

الف-۳-۵ اطلاعات درباره برنامه بازرسی بر پایه ریسک در مورد مواد غذایی وارداتی یک کشور باید شفاف، روشن، قابل دسترس و به‌روز باشند.

الف-۴

طراحی یک برنامه بازرسی بر پایه ریسک در مورد مواد غذایی وارداتی

الف-۴-۱ کارشناسان ذیصلاح باید اطلاعات مربوطه برای ارزیابی سطح ریسک در ارتباط با مواد غذایی وارداتی را مورد استفاده قرار دهند.

این اطلاعات می‌تواند شامل موارد زیر باشند:

الف-۴-۱-۱ تعیین علمی ریسک‌های ایمنی مواد غذایی تا آنجاکه امکان پذیر است.

الف-۴-۱-۲ کفایت کنترل فرآیندهای اعمال شده در کشور صادرکننده با استفاده از قوانین، اصلاحات و سایر خط‌مشی‌های آن و همچنین زیر بنا و توانایی آن برای اجرای موثر الزامات ایمنی مواد غذایی از طریق ممیزی و بازدیدهای انجام شده در محل توسط کارشناسان ذیصلاح کشور وارد کننده مورد تایید قرار گیرد.

الف-۴-۱-۳ سوابق مطابقت ماده غذایی با الزامات مستقل از منبع تامین کننده ماده غذایی.

الف-۴-۱-۴ سوابق مطابقت ماده غذایی با الزامات با توجه به منبع تامین کننده ماده غذایی جائیکه سوابق قانونمندی موارد زیر در دسترس هستند:

الف-۴-۱-۴-۱ کشور صادرکننده و یا ناحیه‌ای (منطقه‌ای) در کشور صادر کننده.

الف-۴-۱-۴-۲ تولید کننده و عمل آوری کننده.^۱

الف-۴-۱-۴-۳ صادر کننده.^۲

الف-۴-۱-۴-۴ حمل کننده.^۳

الف-۴-۱-۴-۵ وارد کننده.^۴

---

1 Producer and manufacturer
2 exporter
3 shipper
4 importer

الف-۴-۱-۵ گزارشات نهادهای شناخته شده رسمی بازرسی و یا صدور گواهی.

الف-۴-۲ سطح ریسکی که به یک ماده غذایی نسبت داده می‌شود باید بصورت دوره‌ای و یا زمانیکه اطلاعات جدیدی که ممکن است بر ریسک ایمنی ماده غذایی اثر گذار باشد شناخته می‌شود، به منظور حفظ تناسب بین ماهیت و تعداد بازرسی‌ها و ریسک مورد بررسی قرار گیرد.

الف-۴-۳ مراجع قانونی و ذیصلاح ایمنی مواد غذایی ممکن است حدود بازرسی را برپایه فاکتورهای فوق به منظور تعیین ماهیت و تعداد بازرسی‌ها در مرز یا نقطه کنترل یک ماده غذایی مشخص و از یک کشور مشخص، تولید کننده، صادر کننده، حمل کننده، وارد کننده، تنظیم کنند. ماهیت و تعداد بازرسی‌ها ممکن است براساس سوابق اثبات شده الزامات ایمنی ماده غذایی تنظیم گردد. ماهیت و تعداد بازرسی‌ها باید بطور کامل مستند سازی شود.

الف-۴-۴ کشور وارد کننده باید ماهیت و تعداد بازرسی‌های ماده غذایی وارداتی را بر اساس اطلاعات بدست آمده از کارشناسان ذیصلاح در کشور صادر کننده، در رابطه با ماده غذایی صادر شده تنظیم کند. این اطلاعات ممکن است شامل موارد باشند:

الف-۴-۴-۱ گواهی‌های صادر شده.

الف-۴-۴-۲ معادل سازی شده.^۱

الف-۴-۴-۳ تفاهم‌نامه‌ها.

الف-۴-۴-۴ توافقات دو طرفه شناخته شده.

الف-۴-۴-۵ سایر ابزارهای مناسب قابل قبول بین کشورها.^۲

الف-۴-۵ کشور وارد کننده ممکن است ماهیت و تعداد بازرسی‌های مواد غذایی وارداتی را براساس یک ارزیابی ارائه شده از سوی کارشناسان ذیصلاح کنترل کننده فعالیت وارد کننده‌ها، تغییر دهد.

الف-۴-۶ کشورهای صادرکننده می‌توانند اطلاعاتی درباره سیستم‌های کنترل مرسوم در کشورشان را فراهم آورده و یا در صورت نیاز تضمینی را برای کشور وارد کننده فراهم آورند که مشخص کننده مطابقت یک ماده غذایی خاص با الزامات ایمنی مواد غذایی کشور وارد کننده باشد.

الف-۴-۷ ممیزی‌های انجام شده از سوی کشور وارد کننده ممکن است، کنترل‌های بازرسی کشور صادرکننده را تایید کند. اطلاعاتی که از این ممیزی‌ها بدست آیند می‌تواند به عنوان بخشی از بازبینی سطح ریسکی که به یک ماده غذایی آن کشور نسبت داده می‌شود، بکار رود.

الف-۴-۸ وقتی که یک کشور وارد کننده اطلاعات قبلی از کنترل فرآیندهای اعمال شده از سوی کشور صادرکننده و یا از خود ماده غذایی را ندارد (مطابق بند ۶) یا سابقه‌ای از مطابقت با الزامات وجود ندارد و یا این‌گونه اطلاعات به آسانی در دسترس نیستند، یک کشور وارد کننده ممکن است تا زمانیکه این اطلاعات در دسترس قرار گیرد بازرسی‌های گسترده‌تر و بیشتری را نسبت به زمانی که برخی اطلاعات در دسترس هستند، انجام دهد.

¹ Equivalence determination

² Other appropriate means acceptable between countries

الف-۴-۹ حفظ مطابقت با الزامات مرسوم در کشور وارد کننده که به اثبات رسیده‌اند به عنوان مثال از طریق نتایج ممیزی و کنترل‌های اعمال شده فرصتی را برای کشور واردکننده به منظور تنظیم ماهیت و تعداد بازرسی‌ها در نقاط کنترل متناسب با سطح مطابقت تایید شده فراهم می‌آورد.

الف-۴-۱۰ شیوع بیماری‌های غذایی، یافته‌های اپیدمیولوژی، نتایج حاصل از ممیزی‌های انجام شده در کشور صادر کننده، کشف عدم مطابقت با الزامات ایمنی مواد غذایی در نقطه ورود و کشف عوامل بیماری‌زا، آلاینده‌ها و باقی‌مانده‌های خطرناک در مواد غذایی وارداتی و نتایج حاصل از کنترل‌های اعمال شده ممکن است کشور واردکننده را در تنظیم ماهیت و تعداد بازرسی‌ها کمک نماید و یا در تعداد نمونه‌های زیاد به منظور تعلیق تجارت مواد غذایی تا زمانی که مشخص گردد اقدامات اصلاحی معرفی شده و به‌طور موثری اجرا می‌شوند. یک کشور وارد کننده ممکن است برای جلوگیری از شیوع بیشتر بیماری‌ها با کشور صادر کننده همکاری نماید.

الف-۴-۱۱ میزان تنظیمات و یا تغییرات در ماهیت و تعداد بازرسی‌های اعمال شده درباره یک ماده غذایی باید متناسب با سطح ریسک ارزیابی شده برای آن ماده غذایی باشد.

الف-۵

تدوین الزامات و روش‌های اجرایی

الف-۵-۱ مراجع قانونی و ذیصلاح باید توصیه‌ها، راهنماها و استانداردهای کدکس را در تدوین الزامات حدود و یا نقاط کنترل مواد غذایی وارداتی بکار گیرند. هنگامیکه موارد زیر قابل دسترسی باشند:

الف-۵-۱ اطلاعات بدست آمده از ارزیابی ریسک که براساس روش‌های شناخته شده بین المللی برای مخاطره‌های بیولوژی، شیمیایی و فیزیکی مرتبط با ماده غذایی انجام می‌شوند.

الف-۵-۱ روش‌های نمونه برداری پذیرفته شده بین المللی و یا طرح‌های علمی نمونه‌برداری تا آنجا که امکان پذیر است .

الف-۵-۱ روش‌های بازرسی، تکنیک‌های نمونه‌برداری مناسب و آزمایشگاه‌های رسمی یا آزمایشگاه‌های تایید شده رسمی که روش‌های آنالیز مورد تایید را بکار می‌برند.

الف-۵-۱ ماهیت بازرسی ممکن است شامل طیفی از روش‌های اجرایی برای اطمینان از مطابقت مواد غذایی وارداتی با الزامات ایمنی مواد غذایی کشور وارد کننده باشد. وقتی که این روش‌های اجرایی به منظور تایید مطابقت با الزامات ایمنی مشخص شدند، تناسب این روش‌های اجرایی با سطح ریسک ماده غذایی و یا گروهی از مواد غذایی باید مورد بررسی قرارگیرد. این روش‌های اجرایی ممکن است شامل موارد زیر باشد:

الف-۵-۱-۱ بررسی مستندات و یا وضعیت عمومی محموله.

الف-۵-۱-۲ بررسی مستندات علاوه بر نمونه‌برداری دوره‌ای مواد غذایی (مانند نمونه‌برداری ۱ محموله از هر ۲۰ محموله و یا ۱ محموله از هر ۴۰ محموله) برای تایید صحت و درستی مستندات.

الف-۵-۱-۳ آزمون‌های حسی.^۱

الف-۵-۱-۴ نمونه برداری تصادفی یا هدفمند از محموله‌ها و آزمون آن‌ها بر اساس یک روش نمونه‌برداری.
الف-۵-۱-۵ بازرسی بهر به بهر، نمونه‌برداری و آزمون که بطور کلی باید منحصر به آن دسته از مواد غذایی باشد که بالاترین ریسک ایمنی مواد غذایی را دارند و یا بطور بالقوه این ریسک را دارا هستند.

الف-۶

اجرای برنامه بازرسی واردات بر پایه ریسک

الف-۶-۱ مراجع قانونی و ذیصلاحی که مسئولیت اجرای برنامه‌های بازرسی بر پایه ریسک برای مواد غذایی وارداتی را دارند، باید اطمینان حاصل کنند که خط مشی‌های مربوطه و روش‌های اجرایی به صورت روشن، هماهنگ و یکپارچه اجرا می‌شود. پرسنل باید بطور مناسب آموزش داده شوند تا قادر باشند این‌گونه هماهنگی‌ها را ایجاد کنند. اطلاع رسانی به کارشناسان ذیصلاح باید انجام گیرد.

الف-۶-۲ چنانچه محموله ماده غذایی با الزامات ایمنی مواد غذایی کشور وارد کننده مطابقت نداشته باشد، ممکن است (در کنار اقدامات دیگر) نحوه عملکرد مدیریت ریسک کشور وارد کننده، در رابطه با محموله غذایی مورد نظر تغییر یابد. این عملکرد می‌تواند شامل عدم پذیرش محموله بوده و منوط به نمونه‌برداری و آزمون گسترده از واحد تولیدی مربوطه همراه با قضاوت نهایی باشد. در جائیکه مشکلات سیستمی وجود داشته باشد، این گونه اقدامات ممکن است در مورد موسسات صادر کننده مواد غذایی مشابه از همان کشور، نیز اجرا شود. کشور وارد کننده باید فقط در مواردی از ورود مواد غذایی جلوگیری نماید که خطرات جدی ایمنی مواد غذایی را همراه داشته و این خطرات به روش‌های دیگری رفع نشده باشند. روش‌های اجرایی باید شامل روش‌های بازنگری نیز باشد.

الف-۶-۳ وقتی که نتایج حاصل از کنترل در نقطه ورودی، عدم مطابقت یک محموله با الزامات کشور وارد کننده را مشخص کند کارشناسان ذیصلاح کشور وارد کننده باید اقداماتی را که در استانداردهای کدکس با عنوان‌های زیر آمده است مورد ارزیابی قرار دهند. استاندارد راهنمای تبادل اطلاعات بین کشورها در زمان عدم پذیرش مواد غذایی وارداتی "CAC/GL25-1997" و استاندارد کدکس با عنوان اصول و راهنمای تبادل اطلاعات در موقعیت‌های اضطراری ایمنی مواد غذایی "CAC/GL19-1995,REV1-2004"

الف-۶-۴ مراجع قانونی و ذیصلاح کشور وارد کننده باید صلاحیت کافی آزمایشگاه، توانایی و ظرفیت موجود برای آزمون مواد غذایی وارداتی را تضمین کنند.

¹ Sensory examination

ICS: 03.120.20 ; 03.160 ; 67.020

صفحة : ٢٠
